

Grzegorz Lubeńczuk

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

lubenczuk@poczta.umcs.lublin.pl

Nabycie i utrata statusu prawnego przedsiębiorcy

Acquisition and Loss of Entrepreneur's Legal Status

STRESZCZENIE

Przedmiotem opracowania jest określenie momentu nabycia i utraty statusu przedsiębiorcy, rozumianego jako sytuacja prawna determinowana całokształtem przysługujących przedsiębiorcy praw i obowiązków. Wskazanie momentu nabycia i utraty statusu przedsiębiorcy jest kluczowe dla określenia zasad udziału danego podmiotu w obrocie gospodarczym. Uzyskanie statusu przedsiębiorcy oznacza bowiem, że wszystkie czynności podejmowane przez dany podmiot będą podlegały reżimowi właściwemu profesjonalnym uczestnikom obrotu gospodarczego, co bezpośrednio przekłada się na szczególne ukształtowanie praw i obowiązków tego podmiotu tak względem pozostałych uczestników obrotu gospodarczego, jak i względem państwa i organów administracji publicznej. Opracowanie ma na celu wskazanie kryteriów, które mogą posłużyć do możliwie najbardziej precyzyjnego określenia momentu uzyskania i utraty statusu przedsiębiorcy, a w szczególności ustalenie, jakie znaczenie w tym zakresie mogą mieć: nabycie bądź utrata zdolności prawnej do bycia podmiotem praw i obowiązków przedsiębiorcy; złożenie wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej; uzyskanie wpisu lub wykreślenie z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego oraz faktyczne podjęcie bądź zaprzestanie wykonywania działalności gospodarczej.

Słowa kluczowe: przedsiębiorca; status prawny; zdolność do bycia przedsiębiorcą; Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej; Krajowy Rejestr Sądowy

Przyjmując możliwie najprostszy sposób rozumienia pojęcia „status prawny przedsiębiorcy”, należy wskazać, że oznacza ono sytuację prawną przedsiębiorcy określoną całokształtem przysługujących mu uprawnień i obowiązków. Prawa i obowiązki składające się na ten status determinują zasady udziału przedsiębiorcy w obrocie gospodarczym, tymczasem precyzyjne ustalenie zakresu tych uprawnień i obowiązków może być niezwykle trudne, gdyż w przypadku poszczególnych przedsiębiorców jest on zróżnicowany i zależy m.in. od przedmiotu wykonywanej działalności. Zadaniem równie trudnym okazuje się też wskazanie chwili na-

bycia i utraty statusu przedsiębiorcy jako momentu decydującego o możliwości przypisania danemu podmiotowi praw i obowiązków, które przysługują lub mogą mu przysługiwać w związku z faktem bycia przedsiębiorcą. W obecnym stanie prawnym brakuje regulacji, która przesądzałaby o chwili nabycia i utraty statusu przedsiębiorcy, a wskazanie tych dwóch momentów ma kluczowe znaczenie dla określenia uprawnień i obowiązków podmiotu uczestniczącego w obrocie gospodarczym względem podmiotów, z którymi pozostaje on w stosunkach gospodarczych, a także względem państwa i jego organów. Rodzi to potrzebę przynajmniej podjęcia próby wskazania okoliczności przesądzających o momencie nabycia i utraty statusu przedsiębiorcy. Co oczywiste, punktem wyjścia dla każdej tego typu próby musi być pojęcie przedsiębiorcy.

W polskim systemie prawnym pojęcie przedsiębiorcy nie jest definiowane jednolicie. Polski ustawodawca przyjął bowiem rozwiązanie polegające na definiowaniu pojęcia „przedsiębiorca” w kolejnych ustawach, z uwzględnieniem celów zawartej w nich regulacji. W efekcie legalne definicje przedsiębiorcy można odnaleźć m.in. w art. 4 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców¹, w art. 43¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny², w art. 3 pkt 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa³, w art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów⁴, w art. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji⁵, w art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej⁶ czy też w art. 2 pkt 13 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych⁷. Poszczególne definicje różnicują zakres pojęcia w zależności od potrzeb danej regulacji, wszystkie wiążą jednak pojęcie przedsiębiorcy z wykonywaniem działalności gospodarczej i to ten element należy uznać za podstawowy wyznacznik statusu prawnego przedsiębiorcy.

Zgodnie z art. 3 u.p.p. działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Zakres pojęcia działalności gospodarczej ogranicza art. 5 ust. 1 u.p.p., zgodnie z którym nie stanowi działalności gospodarczej działalność wykonywana przez osobę fizyczną, której przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę⁸, i która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 5 ust. 3 u.p.p. jeżeli

¹ Dz.U. z 2018 r., poz. 646, dalej jako: u.p.p.

² T.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 459 z późn. zm.

³ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 800 z późn. zm.

⁴ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 798 z późn. zm.

⁵ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 418.

⁶ T.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 776.

⁷ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 412 z późn. zm.

⁸ Dz.U. z 2017 r., poz. 847; Dz.U. z 2018 r., poz. 650.

przychód należny z działalności przekroczył w danym miesiącu kwotę odpowiadającą 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, działalność ta staje się działalnością gospodarczą, począwszy od dnia, w którym nastąpiło przekroczenie wysokości. Powyższy wyjątek nie dotyczy jednak działalności wykonywanej w ramach umowy spółki cywilnej. Zgodnie z art. 17 ust. 1 u.p.p. działalność gospodarczą można podjąć w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po dokonaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Wyjątek od tej zasady wprowadza art. 17 ust. 3 u.p.p., który pozwala na podjęcie działalności gospodarczej przez spółkę kapitałową w organizacji przed uzyskaniem wpisu do rejestru przedsiębiorców.

Biorąc pod uwagę treść przytoczonych przepisów, należy stwierdzić, że dla ustalenia chwili nabycia bądź utraty statusu prawnego przedsiębiorcy kluczowe znaczenie mogą mieć trzy momenty, tj. nabycie bądź utrata zdolności prawnej do bycia podmiotem praw i obowiązków przedsiębiorcy, złożenie wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej bądź wykreślenie z tej ewidencji, a w przypadku podmiotu niebędącego osobą fizyczną – uzyskanie wpisu lub wykreślenie z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego oraz faktyczne podjęcie bądź zaprzestanie wykonywania działalności gospodarczej.

Posiadanie zdolności do bycia podmiotem praw i obowiązków przedsiębiorcy jest warunkiem *sine qua non* uzyskania statusu przedsiębiorcy, zaś jej utrata w efekcie prowadzi również do utraty tego statusu. Analiza legalnych definicji przedsiębiorcy zawartych w kolejnych aktach polskiego prawa każe przyjąć, że zdolność do bycia przedsiębiorcą posiadają osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną. Za trafne należy uznać stanowisko, zgodnie z którym o możliwości bycia przedsiębiorcą decyduje posiadanie zdolności prawnej jako przymiotu przesądzającego o możliwości bycia podmiotem praw i obowiązków przedsiębiorcy, a nie zdolności do czynności prawnych⁹. W konsekwencji należy zgodzić się też z poglądem, że przedsiębiorcą, co do zasady, może być każdy podmiot dysponujący zdolnością prawną, w tym także każda osoba fizyczna, bez względu na posiadanie lub brak pełnej zdolności do czynności prawnych¹⁰. Co oczywiste, samo posiadanie zdolności do bycia podmiotem praw i obowiązków przedsiębiorcy nie oznacza bycia przedsiębiorcą, a jedynie stwarza potencjalną możliwość uzyskania tego

⁹ Por. P. Lewandowski, *Zdolność do czynności prawnych przedsiębiorcy jako osoby fizycznej*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2016, t. C, s. 94.

¹⁰ Za nietrafny należy uznać prezentowany przez część doktryny pogląd, zgodnie z którym przedsiębiorcą może być tylko osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych. Por. m.in. C. Kosikowski, *Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim*, „Państwo i Prawo” 2001, z. 4, s. 20; S. Dmowski, *Komentarz do artykułu 431 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny*, [w:] S. Dmowski, S. Rudnicki, *Komentarz do kodeksu cywilnego*, Warszawa 2003, s. 146.

statusu. W tym kontekście należy jednak zwrócić uwagę na szczególną sytuację spółek osobowych, do których – zgodnie z art. 4 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych¹¹ – należą: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa i spółka komandytowo-akcyjna. Zgodnie z art. 8 § 2 k.s.h. spółka osobowa prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą. Ponadto art. 22 § 1 k.s.h. stanowi, że spółką jawną jest ta, która prowadzi przedsiębiorstwo, art. 86 § 1 k.s.h. wskazuje, że spółka partnerska jest tworzona w celu wykonywania wolnego zawodu w spółce prowadzącej przedsiębiorstwo, zaś art. 102 i 125 k.s.h. wskazują, że celem spółki komandytowej i komandytowo-akcyjnej jest prowadzenie przedsiębiorstwa. W konsekwencji w doktrynie formuluje się tezę, że warunkiem istnienia spółek osobowych jest prowadzenie przedsiębiorstwa¹². Pomimo pewnych wątpliwości co do sposobu rozumienia użytego w tych przepisach pojęcia „przedsiębiorstwo”¹³, należy wskazać, że chodzi tu o pojęcie przedsiębiorstwa w znaczeniu funkcjonalnym, a jego prowadzenie powinno być utożsamiane z prowadzeniem działalności gospodarczej¹⁴. Zaakceptowanie tego poglądu, jak również stanowiska A. Kidyby, zgodnie z którym „wątpliwe jest twierdzenie, że w przypadku spółki jawnej, celem spółki może być cel gospodarczy niezarobkowy”¹⁵, i uznanie, że może mieć ono zastosowanie do wszystkich spółek osobowych, sugeruje możliwość łączenia momentu uzyskania przez spółkę osobową statusu przedsiębiorcy z momentem jej powstania. Co prawda, w praktyce powstanie spółki osobowej, co do zasady, rzeczywiście będzie łączyć się z podjęciem przez nią działalności gospodarczej i w konsekwencji również z nabyciem przez nią statusu przedsiębiorcy, jednak nie może to oznaczać, że w każdym przypadku istnienie spółki jest nierozdzielnie związane z posiadaniem tego statusu. W szczególności należy zgodzić się z Z. Jarą, który wskazuje, że co prawda określenie celu spółki innego niż prowadzenie przedsiębiorstwa jako sprzeczne z ustawą rodzi nieważność umowy spółki, lecz w sytuacji, gdy spółka osobowa zostanie utworzona w celu zgodnym z ustawą, ale rzeczywisty jej cel będzie odmienny, to umowa spółki pozostanie ważna, co może jednak rodzić odpowiedzialność korporacyjną¹⁶. Zgodnie

¹¹ T.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1577 z późn. zm., dalej jako: k.s.h.

¹² Por. A. Kidyba, *Komentarz do art. 8 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych*, [w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. 1: *Komentarz do art. 1–300*, Warszawa 2017, s. 77.

¹³ Szerzej na ten temat zob. J.P. Naworski, *Komentarz do art. 8 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł I. Przepisy ogólne. Tytuł II. Spółki osobowe*, red. R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski, Warszawa 2010, s. 90–100.

¹⁴ Podobnie J.P. Naworski (*ibidem*, s. 97–99), który wskazuje, że pojęcie przedsiębiorstwa w znaczeniu funkcjonalnym stanowi synonim działalności gospodarczej.

¹⁵ A. Kidyba, *Komentarz do art. 22 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych*, [w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. 1, s. 150.

¹⁶ Z. Jara, *Komentarz do art. 8 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2017, s. 41.

z tym stanowiskiem możliwe jest istnienie spółek osobowych, które faktycznie nie wykonują działalności gospodarczej, a tym samym nie spełniają podstawowego wymogu uznania ich za przedsiębiorców. Na możliwość taką wskazuje pośrednio Sąd Apelacyjny w Gdańsku, który w wyroku z dnia 26 września 2017 r. stwierdził, że wspólnik spółki komandytowej nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, jeżeli spółka nie rozpoczęła prowadzenia działalności gospodarczej, co jest warunkiem niezbędnym do objęcia wspólnika wymogiem ubezpieczenia¹⁷. W konsekwencji stwierdzenie, że fakt powstania spółki osobowej przesądza o nabyciu przez nią statusu przedsiębiorcy, wydaje się zbyt daleko idące.

O ile, zgodnie z powyższymi ustaleniami, nabycie zdolności do bycia przedsiębiorcą nie przesądza o nabyciu statusu przedsiębiorcy, o tyle należy wskazać, że utrata tej zdolności przez podmiot, który wykonuje działalność gospodarczą, będzie skutkowałą utratą tego statusu z uwagi na brak możliwości dalszego wykonywania działalności gospodarczej. Uznanie, że posiadanie zdolności prawnej jest niezbędnym warunkiem posiadania praw i obowiązków przedsiębiorcy oznacza, że utrata tej zdolności (na skutek śmierci osoby fizycznej lub ustania bytu prawnego osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną) musi skutkować automatycznie utratą statusu przedsiębiorcy. Jednocześnie nie można zgodzić się ze stanowiskiem prezentowanym przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 sierpnia 2008 r. wskazuje, że – nawet w przypadku faktycznego niewykonywania przez spółkę działalności gospodarczej – dopiero ustanie bytu prawnego (rozwiązanie, likwidacja) spółki i wykreślenie jej z Krajowego Rejestru Sądowego powoduje, że przestanie ona być przedsiębiorcą, gdyż dopiero wtedy można mówić o trwałym zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej¹⁸. W tym zakresie Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie nietrafnie przywołuje stanowisko Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie zaprezentowane w wyroku z dnia 25 maja 2006 r., w którym sąd ten wykazuje jedynie, że statusu przedsiębiorcy nie pozbawia postawienie podmiotu w stan likwidacji, gdyż w tym czasie nadal zachowuje on możliwość wykonywania działalności gospodarczej (nawet jeżeli faktycznie nie wykonuje jej przez oznaczony czas), a dopiero ustanie bytu prawnego (inaczej niż postawienie w stan likwidacji) pozbawia tej możliwości, przesądzając ostatecznie o trwałym zaprzestaniu wykonywania działalności gospodarczej.

Ostatecznie należy stwierdzić, że momentu nabycia statusu prawnego przedsiębiorcy nie można łączyć z samym faktem uzyskania zdolności do bycia podmiotem praw i obowiązków przedsiębiorcy, nawet wtedy, gdy wykonywanie działalności gospodarczej jest jedynym celem utworzenia podmiotu.

¹⁷ Wyrok SA w Gdańsku z dnia 26 września 2017 r., III AUa 2153/16, LEX nr 2414639.

¹⁸ Wyrok WSA w Olsztynie z dnia 27 sierpnia 2008 r., I SA/Ol 277/08, LEX nr 493180.

Wbrew stanowisku prezentowanemu przez część doktryny, zgodnie z którym wpis do rejestru przedsiębiorców kreuje dany podmiot jako przedsiębiorcę nawet wtedy, gdy odnosi się do przedsiębiorców, dla których wpis do rejestru nie jest warunkiem ich powstania¹⁹, wydaje się, że momentu nabycia statusu prawnego przedsiębiorcy nie należy łączyć również z datą złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej oraz z datą dokonania wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Co prawda, art. 17 ust. 1 u.p.p. uzależnia możliwość podjęcia działalności gospodarczej od złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo dokonania wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, jednak dokonanie tych czynności nie może być z góry uznawane za równoznaczne z uzyskaniem statusu przedsiębiorcy.

Wpis do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego może wywoływać różne skutki prawne, których zakres determinowany jest treścią regulacji prawnej odnoszącej się zarówno do samego wpisu, jak i do statusu prawnego podmiotu, którego wpis dotyczy. W konkretnych sytuacjach skutki te mogą polegać na uzyskaniu albo utracie przez podmiot, którego wpis dotyczy, zdolności do czynności prawnej lub osobowości prawnej lub na zmianie formy organizacyjnej podmiotu, którego wpis dotyczy. W niektórych przypadkach wpis ten może też stanowić wyłącznie formalny warunek legalnego wykonywania działalności gospodarczej (taka sytuacja będzie dotyczyła podmiotów wpisanych do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, które przed podjęciem działalności gospodarczej muszą uzyskać wpis do rejestru przedsiębiorców). W zakresie, w jakim wpis do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego skutkuje nabyciem zdolności prawnej, do skutków tego wpisu należy w pełni odnieść poczynione powyżej rozważania dotyczące znaczenia nabycia i utraty zdolności do bycia podmiotem praw i obowiązków przedsiębiorcy, wskazując, że podmioty, które uzyskują zdolność prawną na skutek wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, mogą uzyskać status przedsiębiorcy dopiero po uzyskaniu tego wpisu, gdyż wcześniej po prostu nie istnieją. Mając na względzie powyższe, trzeba zwrócić uwagę na szczególnie charakter wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego spółki kapitałowej, której powstanie poprzedzone jest istnieniem spółki kapitałowej w organizacji. Zgodnie z art. 11 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych²⁰ spółki kapitałowe w organizacji mogą nabywać we własnym imieniu prawa (w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe), zacią-

¹⁹ Por. m.in. T. Szancilo, *Przedsiębiorca w prawie polskim*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2005, nr 3, s. 10; P. Bielski, *Podstawy organizacji i funkcjonowania rejestru przedsiębiorców – zagadnienia wybrane*, „Rejent” 2000, nr 2, s. 35.

²⁰ T.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1577 z późn. zm.

gać zobowiązania, a także pozywać i być pozywanymi, natomiast na podstawie art. 17 ust. 3 u.p.p. mogą podjąć działalność gospodarczą przed wpisem do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. W doktrynie wskazuje się, że spółce kapitałowej w organizacji przysługuje status przedsiębiorcy, który zgodnie z wynikającą z art. 12 k.s.h. zasadą kontynuacji, podobnie jak wszelkie prawa i obowiązki spółki kapitałowej w organizacji, przechodzi na spółkę kapitałową po jej powstaniu²¹. Pogląd ten należy podzielić, podkreślając jednak, że status ten przysługuje spółce kapitałowej w organizacji tylko wtedy, gdy faktycznie wykonuje ona działalność gospodarczą i tylko w takiej sytuacji może on przejść na spółkę kapitałową, powstałą w wyniku wpisu do rejestru przedsiębiorców. Nie zmienia to faktu, że w żadnym przypadku wpis ten nie przesądza o nabyciu przez powstałą w wyniku jego dokonania spółkę statusu przedsiębiorcy.

W pozostałym zakresie zarówno wpis do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, jak i złożenie wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej powinny być rozpatrywane wyłącznie jako spełnienie formalnego wymogu warunkującego możliwość podjęcia i legalnego wykonywania działalności gospodarczej²². W tym kontekście należy podkreślić, że niedopełnienie obowiązku złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej przed rozpoczęciem działalności gospodarczej stanowi podstawę odpowiedzialności wykroczeniowej na podstawie art. 60¹ ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń²³.

Z drugiej strony wykonywanie działalności gospodarczej bez wymaganego wpisu do rejestru przedsiębiorców, czy też bez zgłoszenia do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, nie pozbawia podmiotu, który taką działalność wykonuje, statusu przedsiębiorcy. Stanowisko to znajduje pełne odzwierciedlenie w orzecznictwie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, który uznaje wpis do ewidencji działalności gospodarczej za swoistą deklarację (zgłoszenie) zamierzonej przez osobę fizyczną działalności, a nie dowód, że działalność taka jest w istocie prowadzona²⁴, i wskazuje, że wpis do ewidencji działalności gospodarczej (podobnie jak uzyskanie numeru REGON) ma charakter deklaratoryjny, a brak urzędowego wpisu do ewidencji nie oznacza, iż dany podmiot nie

²¹ K. Kohutek, *Komentarz do art. 14 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] M. Brożyna, M. Chudzik, J. Molis, S. Szuster, *Swoboda działalności gospodarczej. Komentarz*, LEX 2005.

²² Za nietrafne należy uznać stanowisko C. Kosikowskiego, który wskazuje, że statusu prawnego przedsiębiorcy nie nabywa się przed uzyskaniem wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub bez wpisu i zamiaru jego uzyskania (czyli ujawnienia faktu podjęcia wykonywania działalności gospodarczej). Por. C. Kosikowski, *Komentarz do art. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 44.

²³ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 618 z późn. zm.

²⁴ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 21 marca 2006 r., VI SA/WA 2215/05, LEX nr 257125.

jest przedsiębiorcą w sytuacji, gdy działalność gospodarczą faktycznie wykonuje, lecz jej nie rejestruje²⁵. W kontekście powyższych rozważań za cenny należy uznać również argument podnoszony przez M. Pawełczyka, który – opierając się na treści art. 9 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe²⁶, zgodnie z którym można żądać ogłoszenia upadłości osoby fizycznej, która faktycznie prowadziła działalność gospodarczą, nawet wówczas, gdy nie dopełniła obowiązku zgłoszenia jej we właściwym rejestrze – podkreśla znaczenie użycia w tym przepisie pojęcia „dopełnienia” obowiązku zgłoszenia działalności gospodarczej, co zdaniem autora jest wyrazem przyznania przez ustawodawcę prymatu cechom działalności gospodarczej opisanym w jej definicji nad samym zabiegiem formalnego wpisu, który – jak wskazuje autor – należy rozumieć jako czynność uzupełniającą dla samego wykonywania działalności gospodarczej, konstytuującego przedsiębiorcę²⁷.

Akceptując powyższe, należy przyznać rację stanowisku Sądu Najwyższego, zgodnie z którym wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia działalności gospodarczej w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności, zaś o uzyskaniu statusu przedsiębiorcy decyduje jedynie faktyczne podjęcie i wykonywanie działalności gospodarczej²⁸, jak również zapatrywaniu Wojewódzkiego Sadu Administracyjnego w Krakowie, który wskazuje, że po dokonaniu wpisu istnieje jedynie możliwość, a nie obowiązek, rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej²⁹.

Niezależnie od powyższych ustaleń można zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, który wskazuje, że wpis do ewidencji prowadzi do domniemania prawnego, według którego osoba wpisana do ewidencji, która nie zgłosiła zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, jest traktowana jako prowadząca taką działalność³⁰. Uznając, że analogiczny skutek (w szczególności w odniesieniu do osobowych spółek prawa handlowego) może wywoływać również wpis do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, trzeba podkreślić, że domniemanie to może być w każdym przypadku obalone. W tym zakresie trafnie wskazuje się w orzecznictwie, że działalność gospodarcza jest kategorią o charakterze obiektywnym³¹, a ocena, czy działalność gospodarcza rzeczywiście jest wykonywana, należy do sfery ustaleń faktycznych³². Opierając się

²⁵ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 7 listopada 2006 r., VI SA/Wa 1852/05, LEX nr 312029.

²⁶ T.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2344 z późn. zm.

²⁷ M. Pawełczyk, *Komentarz do art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, red. A. Powalowski, Warszawa 2009, s. 41.

²⁸ Wyrok SN z dnia 19 marca 2014 r., I CSK 364/13, LEX nr 1523432.

²⁹ Wyrok WSA w Krakowie z dnia 15 listopada 2011 r., I SA/Kr 1377/11, LEX nr 1150183.

³⁰ Wyrok SA w Białymstoku z dnia 10 lutego 2016 r., III AUa 849/15, LEX nr 2015602.

³¹ Wyrok SA w Lublinie z dnia 9 października 2013 r., III AUa 730/13, LEX nr 1383512.

³² Wyrok SA w Białymstoku z dnia 10 lutego 2016 r., III AUa 849/15, LEX nr 2015602.

na stanowisku wyrażonym w uzasadnieniu wyroku Wojewódzkiego Sadu Administracyjnego w Warszawie z dnia 20 listopada 2007 r., należy wskazać, że w takiej sytuacji ciężar udowodnienia faktu wykonywania bądź niewykonywania działalności gospodarczej spoczywa na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne³³.

Pewnym argumentem, przemawiającym za stwierdzeniem, że ani złożenie wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, ani dokonanie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego nie przesądza o nabyciu statusu przedsiębiorcy, może być też fakt, że niektóre podmioty (w tym m.in. spółki kapitałowe w organizacji) mogą prowadzić działalność gospodarczą, mimo że nie są wpisane do żadnego rejestru. Nie budzi wątpliwości fakt, że są one w tym zakresie przedsiębiorcami. Z drugiej strony do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego wpisywane są podmioty, którym status ten nie przysługuje z uwagi na brak zdolności prawnej (w szczególności oddziały przedsiębiorców zagranicznych)³⁴ lub fakt niewykonywania działalności gospodarczej (m.in. spółki kapitałowe, które zostały utworzone do realizacji celów innych niż cel gospodarczy).

Mając na względzie dotychczasowe ustalenia, nie sposób nie zgodzić się z M. Pawelczykiem, który wskazuje, że wpis „sugeruje przynajmniej zamiar podjęcia działalności”³⁵. W tym zakresie wpis może mieć znaczenie dla ustalenia spełnienia cechy zarobkowości i ciągłości wykonywanej działalności, które postrzegane są w doktrynie odpowiednio jako prowadzenie działalności w celu osiągnięcia zarobku i zamiar powtarzalności określonych czynności celem osiągnięcia dochodu (np. powtarzalność cyklu produkcyjnego)³⁶. Co do zasady, zgodzić się też należy z M. Szydło, który stwierdza, że wpis posiada co najwyżej znaczenie deklaratoryjne i jedynie potwierdza (ale nie tworzy) status przedsiębiorcy³⁷. Bazując jednak na przyjętym założeniu, że o nabyciu statusu przedsiębiorcy decyduje faktyczne wykonywanie działalności, należy zastrzec, że możliwa jest sytuacja, w której wpis zostanie dokonany wbrew stanowi faktycznemu i w konsekwencji będzie dotyczył podmiotu, który nie wykonując faktycznie działalności gospodarczej, nie będzie przedsiębiorcą.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że o nabyciu statusu przedsiębiorcy nie przesądza fakt nabycia zdolności do bycia przedsiębiorcą ani spełnienia wymogu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działal-

³³ Por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 20 listopada 2007 r., VII SA/Wa 1444/07, LEX nr 496336.

³⁴ Por. K. Kohutek, *Komentarz do art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] M. Brożyna, M. Chudzik, J. Molis, S. Szuster, *op. cit.*

³⁵ M. Pawelczyk, *op. cit.*, s. 42.

³⁶ Por. K. Kohutek, *Komentarz do art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] M. Brożyna, M. Chudzik, J. Molis, S. Szuster, *op. cit.*

³⁷ M. Szydło, *Ewidencje działalności gospodarczej w nowej ustawie o swobodzie działalności gospodarczej*, „Kwartalnik Prawa Publicznego” 2006, nr 3, s. 57–58.

ności Gospodarczej lub uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, lecz fakt wykonywania działalności gospodarczej. Co za tym idzie należy stwierdzić, że moment nabycia i utraty statusu przedsiębiorcy wyznaczają odpowiednio daty rzeczywistego rozpoczęcia i zaprzestania wykonywania tej działalności. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie, wyrażonym na gruncie definicji działalności gospodarczej zawartej w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej³⁸, chodzi tu o podjęcie czynności mieszczących się w ustawowej definicji działalności gospodarczej, tj. podejmowaniu działań w celu zarobkowym w sposób ciągły i zorganizowany³⁹. Uznając prawidłowość tego stanowiska, należy – w oparciu o definicję działalności gospodarczej zawartą w art. 3 u.p.p. – wskazać, że momentem rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej będzie chwila rozpoczęcia wykonywania we własnym imieniu działalności zarobkowej cechującej się przymiotami zorganizowania i ciągłości. O ile z uwagi na brzmienie art. 3 u.p.p. stwierdzenie takie samo w sobie nie powinno budzić większych wątpliwości, o tyle wskazanie konkretnego momentu rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej może nastroić istotnych trudności. Jednym ze źródeł tych trudności jest kwestia ustalenia zakresu znaczeniowego pojęcia „wykonywanie działalności zarobkowej”. Kierując się przesłanką zarobkowego charakteru działalności gospodarczej, należałoby wskazać, że katalog czynności składających się na wykonywanie działalności gospodarczej w każdym przypadku musi obejmować co najmniej te czynności, które spełniając wymóg minimalnego zorganizowania, są niezbędne, aby móc powtarzalnie „zarabiać” w określony sposób. *A contrario*, jeżeli podmiot nie podejmuje takich czynności lub podejmuje tylko niektóre czynności niezbędne do osiągnięcia zarobku (np. zakup towaru lub narzędzi niezbędnych do świadczenia usług bez podjęcia dalszych działań pozwalających na osiągnięcie przy ich wykorzystaniu zarobku), jego osiągnięcie nie będzie możliwe, a co za tym idzie działania takie nie będą stanowiły wykonywania działalności gospodarczej. Jak bowiem trafnie wskazuje się w doktrynie, za działalność gospodarczą może być uznana tylko ta działalność, która – niezależnie od towarzyszącego jej zamiaru – daje przynajmniej potencjalną możliwość osiągnięcia zarobku⁴⁰.

Z uwagi na fakt, że osiągnięcie zarobku niemal w każdym przypadku wymaga realizacji pewnego zespołu czynności, które stanowiąc pewien proces, mogą być podejmowane w dość szerokim przedziale czasowym, stwierdzenie podjęcia takich czynności może być niewystarczające dla określenia momentu uzyskania przez dany podmiot statusu przedsiębiorcy. W konkretnych sytuacjach może istnieć potrzeba precyzyjnego określenia momentu uzyskania przez dany podmiot statusu

³⁸ T.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2168 z późn. zm.

³⁹ Wyrok SA w Lublinie z dnia 26 stycznia 2017 r., III AUa 820/16, LEX nr 2250036.

⁴⁰ M. Szydło, *Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim*, „Przegląd Sądowy” 2002, nr 7–8, s. 89.

przedsiębiorcy. W tym zakresie w doktrynie proponuje się, aby podjęcie działalności gospodarczej utożsamiać z dokonaniem pierwszej czynności bezpośrednio i wprost związanej z przedmiotem działalności gospodarczej, którą dany przedsiębiorca chce wykonywać⁴¹, czy też z momentem dokonania pierwszej czynności w obrocie gospodarczym⁴². Nie negując z góry trafności żadnego z tych stanowisk, należy doprecyzować, że za moment rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej należy uznać moment podjęcia tej czynności (bądź czynności podejmowanych jednocześnie), która jest warunkiem *sine qua non* osiągnięcia powtarzalnego zarobku, tj. takiej, bez której niemożliwe będzie osiągnięcie gospodarczego celu tej działalności. Wydaje się, że w praktyce moment ten należy, co do zasady, wiązać z chwilą złożenia oferty odnoszącej się do przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej, rozumianej jako wyrażenie i gotowości, i chęci sprzedaży określonego towaru lub świadczenia usług. Złożenie oferty w proponowanym rozumieniu mogłoby polegać np. na zamieszczeniu stosownego ogłoszenia lub otwarciu dla klientów lokalu przedsiębiorstwa z propozycją sprzedaży oferowanych w nim towarów lub usług. Moment ten jest o tyle istotny, że niewystąpienie z ofertą, nawet w przypadku dysponowania wszystkimi elementami niezbędnymi do prowadzenia działalności zarobkowej w określony sposób, będzie w zasadzie uniemożliwiało osiągnięcie zarobku, a tym samym będzie pozbawiało daną działalność cechy zorganizowania, która w każdym przypadku charakteryzuje działalność gospodarczą. Niezłożenie oferty będzie też wyłączało możliwość ustalenia po stronie danego podmiotu zamiaru wykonywania działalności gospodarczej, i to nawet pomimo dysponowania przez ten podmiot wszystkimi środkami niezbędnymi do wykonywania działalności zarobkowej w określony sposób. W przypadku, gdyby – pomimo niezłożenia oferty – danemu podmiotowi udało się osiągnąć zarobek (np. w efekcie oferty podmiotu zainteresowanego nabyciem określonych towarów lub usług), sytuacja taka, właśnie z powodu braku złożenia oferty jako elementu niezbędnego do uzyskania zarobku, stanowiłaby przykład wykonywania niezorganizowanej działalności zarobkowej, która z uwagi na treść art. 4 u.p.p. nie będzie stanowiła działalności gospodarczej.

Propozycja powiązania momentu rozpoczęcia działalności gospodarczej z chwilą złożenia oferty wydaje się znajdować przynajmniej częściowe oparcie w stanowisku prezentowanym przez Sąd Najwyższy, zgodnie z którym faktyczne wykonywanie działalności gospodarczej w okresie oczekiwania na kolejne zamó-

---

⁴¹ *Idem*, *Moment czasowy podjęcia działalności gospodarczej przez osobę fizyczną*, [w:] M. Sieradzka, M. Szydło, M. Zdyb, *Nowelizacja ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, „Monitor Prawniczy (dodatek)” 2009, nr 17, s. 4.

⁴² M. Sieradzka, *Komentarz do art. 14 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] M. Sieradzka, M. Zdyb, *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 257–258.

wienia lub w czasie poszukiwania takiego zamówienia nie oznacza zaprzestania prowadzenia takiej działalności⁴³. Sytuację tę można niewątpliwie uznać za analogiczną do sytuacji przedsiębiorcy, który jest zorganizowany do wykonywania działalności, występuje z ofertą i oczekuje na pierwszego klienta. Przedstawienie oferty i pozostawanie w gotowości do jej zrealizowania będzie równoznaczne z prowadzeniem działalności gospodarczej, nawet w sytuacji, gdy oferta nie zostanie nigdy przyjęta, a przedsiębiorca nie znajdzie żadnego klienta.

Akceptując powyższe stanowisko, należy wskazać, że bez znaczenia z punktu widzenia ustalenia momentu podjęcia działalności gospodarczej będą pozostawały dalsze czynności (służące np. usprawnieniu czy zwiększeniu zakresu prowadzonej działalności), jak również moment, w którym zostanie zrealizowany cel tej działalności, przejawiający się w osiągnięciu zarobku. W konsekwencji za nietrafne należy uznać łączenie momentu rozpoczęcia działalności gospodarczej np. z datą pierwszej sprzedaży czy też z datą wystawienia pierwszej faktury za sprzedany towar lub wyświadczoną usługę⁴⁴. Oczywiście wszystkie te czynności będą wykonywane w ramach działalności gospodarczej, niemniej będą one stanowiły tylko konsekwencję działań podjętych w celu uzyskania zarobku.

Z kolei nie będą stanowiły wykonywania działalności gospodarczej działania podejmowane przed wskazanym momentem. Czynności te należy klasyfikować jako czynności o charakterze przygotowawczym, służącym zorganizowaniu działalności gospodarczej w rozumieniu art. 4 u.p.p. Elementem tych czynności może być złożenie wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub uzyskanie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, jednak – zgodnie z poczynionymi powyżej ustaleniami – żadna z tych czynności sama w sobie nie będzie równoznaczna z rozpoczęciem działalności gospodarczej. Wydaje się, że nie można zaakceptować w tym zakresie zapatrywania M. Pawelczyka, który wskazuje, że określony podmiot jest przedsiębiorcą od momentu, w którym podejmie pierwsze kroki zmierzające do wykonywania działalności gospodarczej⁴⁵, jak również stanowiska M. Szydło, który przyjmuje, że o działalności gospodarczej można mówić nie tylko, gdy już zostały rozpoczęte czynności, które mają być dokonywane w jej ramach, ale także gdy dokonywane są stosowne przygotowania do tej działalności, obejmujące czynności przygotowawcze, do których można zaliczyć m.in. urządzenie lokalu, zgromadzenie towarów, zatrudnienie personelu, zamieszczenie ogłoszeń, zgłoszenie do rejestru, zgłoszenie do organów podatkowych itp.⁴⁶ Uznanie, że wszystkie czynności podejmowane

⁴³ Wyrok SN z dnia 7 maja 2013 r., I UK 12/13, LEX nr 1331260.

⁴⁴ Por. M. Szydło, *Moment czasowy...*, s. 3–4. Inaczej: M.P. Ilnicki, J. Wolski, [w:] M.P. Ilnicki, J. Wolski, *Prawo działalności gospodarczej. Komentarz*, Kraków 2001, s. 51.

⁴⁵ M. Pawelczyk, *op. cit.*, s. 42.

⁴⁶ M. Szydło, *Pojęcie przedsiębiorcy...*, s. 100.

z zamiarem wykonywania działalności zarobkowej stanowią działalność gospodarczą oznaczałoby, że z uwagi na treść art. 17 u.p.p. nie mogłyby one być legalnie wykonywane przed dopełnieniem obowiązku złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub uzyskaniem wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Tymczasem czynności takie są w pełni dopuszczalne, o czym świadczy fakt, że wydatki, związane z ich podjęciem, mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodu w rozumieniu art. 22 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych⁴⁷, uzyskiwanego w ramach podjętej później działalności gospodarczej⁴⁸.

Dotychczasowe uwagi należy uzupełnić o stwierdzenie, że zgodnie z art. 5 ust. 1 u.p.p. podjęcie przez osobę fizyczną, która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej, czynności służących osiągnięciu powtarzalnego zarobku, nie będzie równoznaczne z rozpoczęciem wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli przychód należny z tej działalności nie przekroczy w żadnym kolejnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. W takim przypadku o chwili rozpoczęcia działalności gospodarczej decyduje fakt złożenia wniosku o wpis takiej działalności do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub fakt przekroczenia w którymś z miesięcy wskazanego progu przychodu. W tym przypadku o momencie rozpoczęcia działalności gospodarczej przesądzają przepisy art. 5 ust. 2 i 3 u.p.p. Na podstawie art. 5 ust. 2 u.p.p., jeżeli osoba fizyczna wykonująca działalność, z której przychód nie przekroczył w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, złoży wniosek o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (mimo że z uwagi na fakt niewykonywania działalności gospodarczej nie miała takiego obowiązku), działalność taka stanie się działalnością gospodarczą z dniem określonym we wniosku. Zgodnie zaś z art. 5 ust. 3 u.p.p., jeżeli przychód należny z działalności przekroczy w danym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, działalność ta staje się działalnością gospodarczą, począwszy od dnia, w którym nastąpiło przekroczenie. Mając na względzie potrzebę precyzyjnego określenia momentu rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej, należy wskazać, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie stanowiskiem „przychód należny” powstaje w dacie, kiedy określona kwota przysługującego podatnikowi świadczenia pieniężnego staje się wymagalna i może on domagać się jej zapłaty⁴⁹. Co za tym idzie we wskazanej sytuacji to ta data będzie przesądzała o nabyciu przez daną osobę statusu przedsiębiorcy.

⁴⁷ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 200 z późn. zm.

⁴⁸ Możliwość taką potwierdził m.in. Dyrektor Izby Skarbowej w Łodzi w interpretacji indywidualnej z dnia 7 września 2012 r., nr IPTPB1/415-299/12-6/DS.

⁴⁹ Wyrok WSA w Kielcach z dnia 11 marca 2010 r., I SA/Ke 131/10, LEX nr 570646.

Podsumowując powyższe, należy stwierdzić, że moment nabycia i utraty statusu przedsiębiorcy, rozumianego jako ogół jego praw i obowiązków, nie może być łączony ani z chwilą nabycia zdolności prawnej, która przesądza o możliwości bycia przedsiębiorcą, ani ze złożeniem wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej czy też z uzyskaniem wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Elementy te mogą mieć decydujące znaczenie dla możliwości podjęcia i legalnego wykonywania działalności gospodarczej, jednak o nabyciu statusu przedsiębiorcy decyduje dopiero moment faktycznego rozpoczęcia tej działalności, który należy utożsamiać z podjęciem czynności decydujących o możliwości realizacji celu gospodarczego, w tym przede wszystkim z momentem skierowania do potencjalnych klientów oferty, która – w przypadku przyjęcia – pozwoli na osiągnięcie zarobku będącego głównym celem działalności gospodarczej. Trwałe wycofanie tak rozumianej oferty oznaczać będzie brak możliwości uzyskania zarobku, co przy założeniu, że za działalność gospodarczą może być uznana tylko taka działalność, która stwarza przynajmniej potencjalną możliwość osiągnięcia celu zarobkowego, będzie przesądzało o konieczności stwierdzenia zaprzestania wykonywania przez dany podmiot działalności gospodarczej, a w konsekwencji również utraty przez ten podmiot statusu przedsiębiorcy. Podkreślić przy tym należy, że ustalenia takie nie pozostają w sprzeczności z proponowaną w doktrynie koncepcją formalnego i materialnego rozumienia pojęcia „przedsiębiorca”, zgodnie z którą przedsiębiorcą w znaczeniu formalnym jest podmiot, który jest wpisany do rejestru (ewidencji), natomiast w znaczeniu materialnym jest to podmiot, który w świetle określonego aktu prawnego – niezależnie od tego, czy jest wpisany do rejestru lub ewidencji – jest uznawany za przedsiębiorcę (przedsiębiorca w rozumieniu ustawy). Zgodnie z tą koncepcją nabycie formalnoprawnego statusu przedsiębiorcy jest następstwem spełnienia (zadeklarowania) wymogów materialnoprawnych określających status przedsiębiorcy⁵⁰. Pomijając kwestię podmiotów niewykonywujących działalności gospodarczej, które są wpisywane do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, i możliwości przypisania im statusu prawnego przedsiębiorców, należy wskazać, że moment faktycznego podjęcia działalności przesądza nie tylko o nabyciu statusu przedsiębiorcy w ujęciu materialnym, ale co do zasady warunkuje również nabycie statusu przedsiębiorcy w rozumieniu formalnym.

⁵⁰ M. Jasiakiewicz, *Jeszcze o pojęciu przedsiębiorcy – polemika*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2005, nr 5, s. 58.

BIBLIOGRAFIA

- Bielski P., *Podstawy organizacji i funkcjonowania rejestru przedsiębiorców – zagadnienia wybrane*, „Rejent” 2000, nr 2.
- Dmowski S., *Komentarz do artykułu 431 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny*, [w:] S. Dmowski, S. Rudnicki, *Komentarz do kodeksu cywilnego*, Warszawa 2003.
- Ilnicki M.P., Wolski J., *Prawo działalności gospodarczej. Komentarz*, Kraków 2001.
- Interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z dnia 7 września 2012 r., nr IPT-PB1/415-299/12-6/DS.
- Jara Z., *Komentarz do art. 8 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2017.
- Jasiakiewicz M., *Jeszcze o pojęciu przedsiębiorcy – polemika*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2005, nr 5.
- Kidyba A., *Komentarz do art. 8 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych*, [w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. 1: *Komentarz do art. 1–300*, Warszawa 2017.
- Kidyba A., *Komentarz do art. 22 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych*, [w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. 1: *Komentarz do art. 1–300*, Warszawa 2017.
- Kohutek K., *Komentarz do art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] M. Brożyna, M. Chudzik, J. Molis, S. Szuster, *Swoboda działalności gospodarczej. Komentarz*, LEX 2005.
- Kohutek K., *Komentarz do art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] M. Brożyna, M. Chudzik, J. Molis, S. Szuster, *Swoboda działalności gospodarczej. Komentarz*, LEX 2005.
- Kohutek K., *Komentarz do art. 14 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] M. Brożyna, M. Chudzik, J. Molis, S. Szuster, *Swoboda działalności gospodarczej. Komentarz*, LEX 2005.
- Kosikowski C., *Komentarz do art. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2013.
- Kosikowski C., *Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim*, „Państwo i Prawo” 2001, z. 4.
- Lewandowski P., *Zdolność do czynności prawnych przedsiębiorcy jako osoby fizycznej*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2016, t. C.
- Naworski J.P., *Komentarz do art. 8 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł I. Przepisy ogólne. Tytuł II. Spółki osobowe*, red. R. Potrzebszcz, T. Siemiątkowski, Warszawa 2010.
- Pawelczyk M., *Komentarz do art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, red. A. Powalowski, Warszawa 2009.
- Sieradzka M., *Komentarz do art. 14 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, [w:] M. Sieradzka, M. Zdyb, *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2013.
- Szanciło T., *Przedsiębiorca w prawie polskim*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2005, nr 3.
- Szydło M., *Ewidencje działalności gospodarczej w nowej ustawie o swobodzie działalności gospodarczej*, „Kwartalnik Prawa Publicznego” 2006, nr 3.
- Szydło M., *Moment czasowy podjęcia działalności gospodarczej przez osobę fizyczną*, [w:] M. Sieradzka, M. Szydło, M. Zdyb, *Nowelizacja ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, „Monitor Prawniczy (dodatek)” 2009, nr 17.
- Szydło M., *Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim*, „Przegląd Sądowy” 2002, nr 7–8.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 459 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 618 z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 200 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 418).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 800 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 776).
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1577 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2017 r., poz. 847; Dz.U. z 2018 r., poz. 650).
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2344 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2168 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 798 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 412 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r., poz. 646).
- Wyrok SA w Lublinie z dnia 9 października 2013 r., III AUa 730/13, LEX nr 1383512.
- Wyrok SA w Białymstoku z dnia 10 lutego 2016 r., III AUa 849/15, LEX nr 2015602.
- Wyrok SA w Lublinie z dnia 26 stycznia 2017 r., III AUa 820/16, LEX nr 2250036.
- Wyrok SA w Gdańsku z dnia 26 września 2017 r., III AUa 2153/16, LEX nr 2414639.
- Wyrok SN z dnia 7 maja 2013 r., I UK 12/13, LEX nr 1331260.
- Wyrok SN z dnia 19 marca 2014 r., I CSK 364/13, LEX nr 1523432.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 21 marca 2006 r., VI SA/WA 2215/05, LEX nr 257125.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 7 listopada 2006 r., VI SA/Wa 1852/05, LEX nr 312029.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 20 listopada 2007 r., VII SA/Wa 1444/07, LEX nr 496336.
- Wyrok WSA w Olsztynie z dnia 27 sierpnia 2008 r., I SA/OI 277/08, LEX nr 493180.
- Wyrok WSA w Kielcach z dnia 11 marca 2010 r., I SA/Ke 131/10, LEX nr 570646.
- Wyrok WSA w Krakowie z dnia 15 listopada 2011 r., I SA/Kr 1377/11, LEX nr 1150183.

SUMMARY

The object of the study is specifying the moment of acquiring and losing the status of an entrepreneur, understood as the legal situation, determined by the whole set of entrepreneurs' rights and obligations. Indicating the moment of acquiring and losing the status of an entrepreneur is crucial for defining the principles, on the basis of which a given subject takes part in the economic turnover. For obtaining the status of an entrepreneur means that all actions undertaken by a given subject will be governed by a legal framework appropriate for professional participants in professional economic turnover, which is directly translated into a special formation of rights and obligations of that subjects, both towards the remaining participants of economic turnover, and towards the state and public administration authorities. The study is aimed at indicating the criteria that might serve for possibly the most precise specification of the moment of acquiring and losing the status of entrepreneur, and especially establishing the meaning of the following in this field: getting or losing the legal competence to be a subject of entrepreneur's rights and obligations; applying for entry into the Central Records and Information on Economic Activity; obtaining the entry or crossing out of the register of entrepreneurs of the National Court Register and the actual taking up or ceasing to perform the economic activity.

Keywords: entrepreneur; legal status; legal competence to be an entrepreneur; Central Records and Information on Economic Activity; National Court Register